

דברי ברכה

אני לא אעשה שום דבר בהשוואה עם מה שהיה לפני שישים שנה אבל אם מישהו בא להעלות זכרונות עם מה שהיה לפני שישים שנה, גם שמה זה לא התחיל ב 52%. אפילו בעליה לשלטון בינואר 33 לא היה לו רוב בעם הגרמני, היה איזה הינדנבורג שאיפשר למיעוט של המפלגה הנציונאל – סוציאליסטית לתפוס את השלטון.

אני חושב במשפט אחד, שאנטישמיות זו לא מילה, סיסמה או תופעה חיצונית, זו מציאות החיים המרה ביותר שיכולה להיות, כי להישאר בלי אבא בגיל חמש, גם בלי אמא בגיל 7 ולעבור מה שאנחנו עברנו כתוצאה מאותם דיבורים ששומעים היום, וממכות ושריפות של בתי כנסת וספרי קודש היום על אדמת אירופה, אם זה יכול לקרוא אחרי 50 – 60 שנה זה צורב את הלב ואינו נותן לעבור על סדר היום כשנמצאים על אדמת אירופה בועידה של רבני אירופה. לעניות דעתי, אנטישמיות אין לה שום הסבר ראציונאלי, יש אלף נסיונות להסביר אותה באופן שכלתני – ראציונאלי, כל הנסיונות הללו, לדעתי ינחלו כשלון, כי זו מחלת רוח, זו מחלת נפש שאנשים רבים ברחבי עולם נדבקו בה, נדבקים בה. אצל חלקם רואים את המחלה בגלוי אצל חלקם היא בסתר ומחכה לעת התפרצות כפי שהיה ב – 33, 36, 38, בליל הבדולח, 39 בעת פרוץ מלחמת עולם השניה. התברר פתאום שהמיעוט הזה שהיה במרתפי הבירה במינכן הוא נותן את

כבוד הרב הראשי לישראל הרב בקשי דורון, כבוד ראש הישיבה הרב של פריז, הרב דוד משאש, כבוד המרא דאתרא הרב הראשי של בריסל – הרב אברהם גיגי, כבוד ראשי ועידת רבני אירופה, הרב משה רוז, הרב דונר, אורחנו מר ריקרדו לוי, ובנשיאות שלנו שר הדתות מנכ"לי משרד הדתות והרבנות הראשית, רבנים ראשיים של מדינות ערים וקהילות אורחים נכבדים. אני מבקש לומר בעקבות הדברים של מר ריקרדו לוי, שזו גם הרצאה שאמורה להישמע כאן מחר ומחרתיים בנושא האנטישמיות גם ברקע הבחירות שהתקיימו אתמול בצרפת, אנחנו לא נרגענו מהתוצאה הזו של 18%, פחות או יותר, של אנשים מבוגרים, במדינה האירופאית תרבותית כמו צרפת. כאשר עדיין אנשים עם מספרים של אושוויץ מתהלכים עלי אדמות והעדויות חיות והעשן שמתמר מהמשרפות של בירקנאו לא נמוג כליל אם עדיין בתקופה זו של היסטוריה האירופאית ביחסה ליהודים יכולים להישמע ביטויים כאלה של לה-פן בצרפת או של גריפן באנגליה, הביטויים ששמעתי מגריפן גרועים יותר, כי הוא לא עמד לבחירות והוא הרשה לעצמו לדבר ביתר שנאה ואנטישמיות, אם זה עדיין קיים, אם כבוד ידידי הרב משאש אמר בטל בשישים לצערי זה לא בטל בשישים. א. בריה לא בטלה לעולם. ב. זה אחד לשה לא אחד לשישים, אחד לחמישה כמעט.

הטון, לא רק במדינה אחת אלא באירופה רבתי.

לדעתי זו מחלת נפש משום שאם תנסו לתפוס מה היו הסיבות הראציונאליות לאנטישמיות תמצאו דבר והיפוכו: רדפו אותנו בפולניה, שנאו יהודים בפולין (לא כולם) מה אמרו, תראה את היהודי - פולנית הוא לא יודע, להתלבש כמונו הוא לא מתלבש, מסתפר - תראו את הזקן והפאות שלו, המנטליות שלו, המקצועות בהם הוא מתעסק, הוא לא משלנו. הוא שונה הוא זר, נוכרי - לא אוהבים אותו. זה היה נימוק הגיוני בפולניה או בהונגריה. מה קרה בגרמניה, התלבשנו כמו הגרמנים, דברנו גרמנית לא פחות טוב מהגרמנים, עסקנו בשלל המקצועות של החברה הגרמנית, הצטיינו בכל המקצועות, בכלכלה בפילוסופיה, באומנות, בחינוך, במסחר, בפוליטיקה, במה לא?! אז שנאו אותנו בגלל שאנחנו יותר מדי נכנסים להם בעצמות. תצאו לנו מהורידים. אז אתם שונאים אותנו בגלל שאנחנו אחרים או בגלל שאנחנו כמוכם. אז תחליטו! בכל תחנת רכבת באירופה היה אפשר היה למצוא מפעם לפעם כתובת גרפיטי בנוסח "יהודים לכו לארץ שלכם" אתם פה דיירי משנה זה לא הבית שלכם. אם אתה דייר משנה מי אוהב אותו, פה עושה לכולך באמבטיה, פה משאיר כלים במטבח, פה עושה קצת רעש, מביא חברים לא סמפטיים, לא אוהבים דייר משנה. תלכו מפה אם יהיה לכם בית משלכם נחיה שווה בשווה. אבל כל זמן שאתם בתוכנו לא סובלים אתכם. אז הלכנו לבית שלנו, אז שמה אוהבים אותנו?! כי יש לנו בית משלנו. שמה רודפים אותנו כי יש לנו בית שלנו. כי אנחנו מעיזים לדרוש לפחות את מה שיש לסינריונה, ולגבוב ולחוף השנהב

ולזימבבואה ולזאיר לכולם יש מדינה ואנחנו רצינו לפחות מה שיש לאחרים. אז פה רדפו אותנו באירופה כי אנחנו לא בבית, ובישראל רודפים אותנו כי אנחנו בבית. זה לוגי? יש פה הגיון? זה מחלת נפש!

אני הייתי מדבר אחרת אילו הייתי מוזמן לדבר ברשות האירופאית, אני מדבר אחרת כאשר אני נפגש עם אנשים מהסוג של קופי ענן וחבריו. שם אני מדבר נגד האנטישמיות בצורה חריפה ביותר. פה אני מדבר אחרת כי אני מדבר עם אחים, רבנים, מנהיגים רוחניים, אירופה. אתם צריכים לעשות הכל כדי להעמיק את החינוך, את הזהות היהודית, את הגאווה היהודית הלאומית, את הדבקות במורשת ובמסורת אבות, את הכל. אבל עם הפנים לא"י, ולומר לקהילות שלכם, בואו לביהכנ"ס, תשלחו את הילדים לבי"ס יהודי, תתחנתו כדת משה וישראל, תמולו את הילדים כהלכה, תגדלו אותם לתורה ומצוות, כל זמן שאנחנו באירופה תביא אותם לקבר ישראל כדת וכדין, אבל האוריינטציה צריכה להיות לא סתם מילים לזרוק לשנה הבאה בירושלים הבנויה, אולי בשנה הזו בירושלים, ואז היא תהיה באמת הבנויה. אם בשורה של עליה לארץ לא תבוא מרבני ישראל, ממי תבוא? עם כל הכבוד לפקידים של הסוכנות, ועם כל הכבוד לנתיב שפנה גם קצת לארגנטינה ודרום אמריקה לא רק לחבר המדינות, אבל רבנים צריכים להיות הראשונים לבוא ולומר, רבותי, יהודים, אם אתם כבר עוזבים את דרום אפריקה אז למה לאוסטרליה? אז תלכו כבר לירושלים או לרעננה. אם אתם כבר עוזבים את מרוקו וטוניס, למה לצרפת? למה לא לחיפה, תל - אביב, באר שבע או דימונה? יש גם אפשרות בירושלים. לחזק את היישוב היהודי בארץ שמשווע היום לתגבורת נגשים

יותר ויותר את חזון נביאי ישראל "ושבו בנים לגבולם, והביאותי אתכם אל אדמת ישראל" ונקטין קצת את הסכנה והאיום של האנטישמיות באירופה. מה רע בזה? לפני כמה שנים, השבוע נפטר אחד מראשי ועידת רבני אירופה, הרב דוד משה רוזן ז"ל, רבה של רומניה, אני הספדתי אותו בירושלים ביום ירושלים, השבוע אנחנו מצינים ביום חמישי, מוקדם את יום ירושלים. הלוויה שלו יצאה מרחוב שמגר ביום ירושלים. אמרתי אז בין היתר שלא היה עוד רב שאני מכיר שפעל כ"כ כדי להקטין את הקהילה שלו כמו הרב רוזן מרומניה. מטבע הדברים רב תפקידו להגדיל את הקהילה, תבוא לשבת, תבוא לביכני"ס, תתחיל בימים נוראים תבוא ליארצייט, לקדיש, תבוא בר מצוה, אח"כ רוצים שיבוא יום יום, זה התפקיד שלנו, אבל שרב ידאג שהקהילה שלו תהיה קטנה יותר ויותר זה נגד הטבע, זה עשה הרב רוזן שרוב הקהילה שלו עלתה בימיו לא"י. למחלת האנטישמיות ישנו "רצפט" ששמו עליה, וקשה מאוד לדבר על דברים אחרים, אנחנו יכולים להיות מאוד נחמדים, להפגש עם עוד משלחת ואנחנו נשלח מכתב ועידת רבני אירופה תברך את הנשיא החדש הנבחר, למה לא. צריך ללכת בדרכי נועם, בנתיבות שלום, אבל היעד האמיתי שלנו צריך להיות להגיד ליהודים בכל עיר אירופית אחרת ובעולם, יש בית ששם אנחנו לא דיירי משנה, לא מיעוט אלא הרוב ואפשר לחזק את הרוב הזה, ולהגדיל אותו. אז כל זמן שאנחנו פה, ויש פה יהודי אחד, אתם הקפיטן. נשארים על הספינה ודואגים לשבת, לכשרות, למקוואות לבתי כנסת, אין צל של ספק. אבל כל זה מתוך כוונה שנאמר לקהילה, להתחיל עם ילד, ילדה שיעלו ללמוד בישראל ואם יוסף אחד הביא בעקבותיו 66 נפש שירדו למצרים בשביל ילד אחד, בכיוון ההפוך, על אחת

כמה וכמה בשביל ילד אחד שאתם שולחים, יש סיכוי שהמשפחה תעלה לציון בריתה. לא בלחץ לא באיום, בגירוש אלא ברצון בבחירה כל זמן שהדבר אפשרי.

מילה אחת בנושא הכנס, "המשפחה". פרשת במדבר שמה את הדגש על "משפחותם לבית אבותם תפקוד אותם", כמו"כ נקבע הנושא עפ"י פרשת שבוע. המשפחות – הבסיס. התא החברתי הזעיר בדמות המשפחה. כל העולם מבין זאת, כל האנושות מכבדת זאת. אבל ביהדות יש לנושא המשפחה משנה תוקף. לא רק ביהדות אלא גם כאשר ה' פונה לגויים לפני קבלת התורה, הם אומרים שגם הם רוצים. יש מדרש שאומר שהקב"ה אמר להם "תנו שושלת יוחסין שלכם". שנאמר "הבו לה' משפחות עמים", לפני שהבו לה' כבוד ועז, משפחות עמים, מה זה? השושלת. יש אצלכם שאל אביך ויגדך זקניך ויאמרו לך. אצלנו זה מתחיל הכל במה שקראנו שלשום "וזכרתי את בריתי יעקב ואף את בריתי יצחק ואף את בריתי אברהם אזכור והארץ אזכור".

אחד האנוסים "אמרנוס דה אגולר" היה יועץ קרוב למלך פרדיננד בתקופת האינקוויזיציה, אבל הוא היה חי כנוצרי, המלך לא ידע שהוא יהודי שמקיים מצוות בסתר כמה שידו מגעת. והנה התגלה שהוא יהודי שהולך שולל את המלך בזהות שלו, התחפש. הביאו אותו למשפט, הוא נדון לשריפה על המוקד. המלך היה במקום בזמן ההוצאה להורג, דה אגולר הולך לכיוון המזבח ומערכת העצים על המזבח, שני שומרים משני צידיו, אבל הוא הלך בקומה זקופה, בדרכו האחרונה. המלך רואה אותו לפני השריפה, קם המלך מכסאו וניגש אליו, ואומר לו אני נותן לך הזדמנות אחרונה,

תגיד שאתה מקבל עליך את האמונה הנוצרית אני בזה הרגע אחון אותך למרות שהולכת אותנו שולל שנים, תגיד מילה. היה רגע של שקט ואז צועק דה אגולר, השלשלת, השלשלת, כמו אדם מכאב, המלך מסתכל עליו וגם האחרים, לא היו עליו שלשלאות גם לא בידים. שלשלת הדורות, אבא שלי מה יגיד על זה, סבא שלי מה יגיד על זה, אברהם יצחק ויעקב מה היו אומרים על זה. אני אנתק את השלשלת? יש עלי שלשלת אני אמשיך את השלשלת ולא אשבור אותה.

אמר משהו שכאשר יוסף הצדיק עמד בנסיון כזה במצרים בבית פוטיפר, עם כל התנאים הנוראים שהוא היה בהם: בן 17, אסיר, עבד, בודד, גלמוד. דמות דיוקנו של אביו נראתה לו בחלום וזה נתן לו את הכח לעמוד בפיתוי. נתן לו את הכח לקיים מילה אחת "וימאן". איזה טעם יש על המילה וימאן? שלשלת. זה נתן לו את הכח לקיים "וימאן" הנאמנות לשלשלת. שלשלת אצלנו זה המשפחה, זה שאל אביך ויגדך זקניך ויאמרו לך. לכן רבני ישראל כאשר מתכנסים לדון בנושא המשפחה היהודית, נאמנים לשלשלת הדורות זו אשר לא תנותק לעולם.